

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi D. A.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie w sprawie o sygn. II Ns 78/12, przed Sądem Okręgowym w Szczecinie w sprawie o sygn. II Ca 981/18, przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. II CSKP 228/22, z udziałem Skarbu Państwa – Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 21 września 2022 r.:

- 1. stwierdza swoją niewłaściwość do rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania przed Sądem Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie o sygn. II Ns 78/12 i przed Sądem Okręgowym w Szczecinie o sygn. II Ca 981/18 i przekazuje w tym zakresie skargę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie;**
- 2. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Najwyższym o sygn. II CSKP 228/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 3. przyznaje D. A. od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego sumę pieniężną w wysokości 5000 (pięć tysięcy) złotych;**

- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz D. A. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**
- 5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz D. A. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 6. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

Dnia 21 czerwca 2022 r. (data nadania przesyłki poleconej), D. A., reprezentowany przez pełnomocnika adwokata D. B., wniósł do Sądu Najwyższego skargę na przewlekłość postępowania. Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu cywilnym prowadzonym dotychczas przez Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie, II Ns 78/12, przez Sąd Okręgowy w Szczecinie, II Ca 981/18, przez Sąd Najwyższy, II CSKP 228/22 (dawne: II CSK 15/20, II CSKP 168/21) nastąpiła przewlekłość postępowania, przez co naruszone zostało prawo D. A. do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez zbędnej zwłoki;
2. nakazanie wyznaczenia terminu rozprawy i rozpoznanie skargi kasacyjnej;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz skarżącego D.A. kwoty 20 000 zł za naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;
4. zwrot skarżącemu kosztów poniesionych w związku z wniesieniem skargi;
5. doręczenie ewentualnej odpowiedzi na skargę w celu zapoznania się z nią i odniesienia do niej;
6. nakazanie wydania zarządzeń nadających bieg sprawie w celu jej rozpoznania bez zbędnej zwłoki.

W uzasadnieniu skargi skarżący opisał dotychczasowe postępowanie przed Sądami I i II Instancji, a także Sądem Najwyższym. Wskazał, że wniosek o rozstrzygnięcie kwestii objętych przedmiotem postępowania został złożony 11 stycznia 2012 r. Sąd I instancji, w sprawie II Ns 78/12, wydał rozstrzygnięcie kończące postępowanie 9 kwietnia 2018 r. Sąd II instancji, w sprawie II Ca 981/18,

wydał postanowienie kończące postępowanie 5 czerwca 2019 r. Postanowieniem z 27 sierpnia 2019 r. Sąd Okręgowy wstrzymał wykonanie prawomocnego postanowienia z 5 czerwca 2019 r. Skarga kasacyjna uczestników z 2 sierpnia 2019 r. wpłynęła do Sądu Okręgowego w Szczecinie 5 sierpnia 2019 r. Odpowiedź na skargę kasacyjną wpłynęła do Sądu Okręgowego w Szczecinie 13 września 2019 r. W dniu 8 listopada 2019 r. akta sprawy wpłynęły do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy 22 listopada 2019 r. zwrócił skargę z uwagi na braki formalne – brak prawidłowego oznaczenia przedmiotu sprawy. Po wpłynięciu akt do Sądu Okręgowego, postanowieniem z 28 listopada 2019 r. sprostowano oznaczenie przedmiotu sprawy w postanowieniu z 5 czerwca 2019 r. Sądu Okręgowego w Szczecinie, II Ca 981/18. Pełnomocnik skarżącego pismem z 29 listopada 2019 r. skierował do Sądu Okręgowego wniosek o nadanie biegu sprawie a 4 lutego 2020 r. do Izby Cywilnej.

Pismami z 12 i 17 czerwca 2020 r. pełnomocnik wnioskodawcy wystosował do Sądu Najwyższego pisma, w których poinformował o tym, jak istotne dla mocodawcy jest rozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 8 maja 2020 r. przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania. Pismem z 18 czerwca 2020 r. pełnomocnik skarżącego otrzymał odpowiedź, że sprawa II CSK 15/20 oczekuje na wyznaczenie terminu według kolejności wpływu i nie ma możliwości jej rozpoznania przed załatwieniem spraw wcześniej wniesionych do Sądu Najwyższego.

Pismem z 20 stycznia 2021 r. skarżący złożył skargę na przewlekłość postępowania, którą cofnął 4 marca 2021 r. Postanowieniem z 24 marca 2021 r. Sąd Najwyższy umorzył postępowanie w sprawie (I NSP 6/21).

Pismem z 15 kwietnia 2021 r. skarżący złożył prośbę do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o nadanie biegu sprawie. Sąd Najwyższy pismem z 12 czerwca 2021 r. udzielił skarżącemu odpowiedzi.

W dniu 8 listopada 2021 r. skarżący złożył kolejną prośbę o nadanie biegu sprawie. W odpowiedzi z 19 listopada 2021 r. wskazano, że „prawdopodobnie sprawa zostanie rozpoznana w styczniu lub w lutym 2022 r.”. W dniu 1 marca 2022 r. skarżący złożył kolejny wniosek o nadanie biegu sprawie. Otrzymana 24 marca 2022 r. odpowiedź w sprawie II CSKP 228/22 nie usatysfakcjonowała

skarżącego, zwłaszcza, że Sąd podzielił opinię co do „długiego okresu oczekiwania na rozpoznanie sprawy”, ale nie wskazał, nawet przybliżonego terminu jej rozpoznania.

Pismem datowanym na 31 marca 2022 r. skarżący wniósł skargę na przewlekłość postępowania, którą postanowieniem z 1 czerwca 2022 r., I NSP 129/22 Sąd Najwyższy odrzucił. Skarżący odnosząc się do przedmiotowego postanowienia podniósł, że przedmiotem skargi jest nierozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie, zaś termin „rozpoznanie sprawy” odnosi się do sprawy, która nie jest jeszcze ostatecznie zakończona. Dla skarżącego nie ma żadnego znaczenia czy przewlekłość nastąpiła na etapie postępowania przed Sądem I, II instancji czy też przed Sądem Najwyższym. Sprawa od ponad 10 lat nie jest ostatecznie zakończona, nie jest ostatecznie rozpoznana, jest w toku. Przedmiotem skargi jest całość postępowania, a nie jego fragment przed Sądem Najwyższym, Sądem Okręgowym czy Sądem Rejonowym.

Skarżący wskazał również szczegółowo, w czym upatruje nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu jego sprawy, przedstawił konkretne zaniechania sądu rozpoznającego sprawę, które w konsekwencji doprowadziły do zwłoki tj. nie zapoznanie się z aktami sprawy, nie wyznaczenie terminu rozpoznania sprawy, nie rozpoznanie przez okres niemal 3 lat sprawy, dla rozpoznania której nie jest przewidziane żadne postępowanie dowodowe, a jedynie ocena skargi kasacyjnej z punktu widzenia już wypowiedzianych przez Sąd Okręgowy w Szczecinie poglądów prawnych.

W ocenie skarżącego, gdy Sąd posiada odpowiedź na skargę kasacyjną, każdy dzień, który przekracza 1 rok od daty złożenia skargi kasacyjnej, jest dniem zwłoki.

W tych realiach skarżący podnosił, że żądanie skargi należy uznać co do zasady za uzasadnione, a Sąd jest zobowiązany do rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania o zasądzenie na rzecz skarżącego kwoty 20 000 zł.

Skarb Państwa – Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego w piśmie z 26 lipca 2022 r. zgłosił swój udział w sprawie w zakresie sprawy rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy, II CSKP 228/22, a także wniósł o odrzucenie skargi, względnie o umorzenie postępowania wywołanego jej wniesieniem.

Uzasadniając żądanie odrzucenia skargi Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał, że pismo zawierające skargę D. A. wpłynęło do Sądu Najwyższego 24 czerwca 2022 r. Jeszcze przed tym terminem wydane zostało zarządzenie o rozpoznaniu skargi na posiedzeniu niejawnym 23 czerwca 2022 r. Jak wynika z zapisów w repertorium II CSKP za rok 2022, 23 czerwca 2022 r., Sąd Najwyższy wydał postanowienie co do istoty sprawy, którym uchylił zaskarżone kasacyjnie postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z 5 czerwca 2019 r., II Ca 981/18 w punktach 1 i 3 i w tym zakresie przekazał sprawę sądowi *a quo* do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. Tym samym skarga na przewlekłość postępowania została złożona po upływie terminu co skutkować powinno jej odrzuceniem.

Odnosnie do żądania umorzenia postępowania uczestnik postępowania wskazał, że gdyby nawet przyjąć, że skarga została wniesiona w terminie, to w chwili jej wpływu do Sądu Najwyższego substrat zaskarżenia już nie istniał, a tym samym postępowanie powinno zostać umorzone na innej podstawie niż cofnięcie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeśli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. Stosownie zaś do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość

i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny należy:

1. uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi,
2. charakter sprawy,
3. stopień faktycznej i prawnej złożoności sprawy,
4. znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego,
5. zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Regulacja ustawowa wzmacnia więc na poziomie krajowym wynikający z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. 1993 nr 61, poz. 284 ze zm., dalej: „Konwencja”) standard ochrony obejmujący prawo do rzetelnego procesu, w szczególności prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Przyjęcie ustawy o skardze na przewlekłość postępowania było zresztą w znacznym stopniu reakcją na wielokrotnie stwierdzone przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: „Trybunał”) naruszenia przez Polskę prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wprost granic temporalnych w ramach, których powinno dojść do rozpoznania sprawy, a tym samym nie wskazuje bezpośrednio czasu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. W judykaturze powszechny jest jednak pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy. Za okres uzasadniający stwierdzenie przewlekłości postępowania uznawana przy tym jest bezczynność sądu drugiej instancji polegająca na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, trwająca co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 22 stycznia 2019 r., I NSP 79/18; 9 stycznia 2018 r., III SPP 56/17; 22 marca 2017 r., III SPP 7/17; 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna

bezczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18).

Należy, jednakże podkreślić, że nierozpoznanie sprawy w okresie roku od jej wpływu do sądu nie pozwala na automatyczne uznanie, iż w sprawie doszło do przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 maja 2020 r., I NSP 35/20). Czas ten może bowiem być dłuższy „jeżeli zachodzą okoliczności usprawiedliwiające opóźnienie” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 lutego 2021 r., I NSP 188/20) wskazane w ustawie. Okoliczności te naturalnie korespondują z przesłankami sformułowanymi przez Trybunał w jego orzecznictwie. Zgodnie z nimi, oceniając czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, sąd obok czasu trwania postępowania obowiązany jest wziąć pod uwagę szczególne warunki sprawy, w szczególności stopień jej złożoności, a także zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenie materii objętej skargą (wyroki Trybunału z: 21 września 2000 r. w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce, skarga nr 33082/96; 4 kwietnia 2000 r. w sprawie Dewicka przeciwko Polsce skarga nr 38670/97; 26 października 2000 r. w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce skarga nr 25693/94; 26 lipca 2001 r. w sprawie Jedamski przeciwko Polsce, skarga nr 29691/96; 14 stycznia 2003 r. w sprawie W.M. przeciwko Polsce, skarga nr 39505/98).

Zważyć ponadto należy, że interpretując ustawę o skardze na przewlekłość postępowania poprzez pryzmat przepisów Konwencji, stanowiących jej podstawową perspektywę interpretacyjną (art. 1 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość; zob. również postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18), przyjmując należy, że zasadniczym celem skargi na przewlekłość postępowania jest zapewnienie ochrony uczestnikom postępowania sądowego przed ekscesywnymi opóźnieniami proceduralnymi. Jednocześnie przyjmuje się, że właściwa reakcja na przewlekłość postępowania obejmuje obok stwierdzenia, że doszło do naruszenia prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, podjęcie adekwatnych środków dla usunięcia skutków przewlekłości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18).

Naturalnie cel ten nie może zostać zrealizowany w sytuacji, gdy postępowanie, którego dotyczy skarga, zostało zakończone.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że postępowanie przed Sądem Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie trwało od 11 stycznia 2012 r. do 9 kwietnia 2018 r., kiedy wydano rozstrzygnięcie kończące postępowanie w I Instancji (II Ns 78/12). Postępowanie przed Sądem Okręgowym w Szczecinie zakończyło się 5 czerwca 2019 r. wydaniem postanowienia kończącego postępowanie (II Ca 981/18). Natomiast postępowanie przed Sądem Najwyższym trwało od wpływu akt sprawy ze skargą kasacyjną uczestników, tj. 8 listopada 2019 r., aż do rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym postanowieniem z 23 czerwca 2022 r. (II CSKP 228/22).

Przedmiotowa skarga D. A. oddana została w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, przed zakończeniem postępowania przed Sądem Najwyższym, czyli 21 czerwca 2022 r. Czynność ta, stosownie do art. 165 § 2 k.p.c. jest równoznaczna z wniesieniem skargi do sądu. Konsekwentnie okoliczność, że skarga wpłynęła do Sądu Najwyższego 24 czerwca 2022 r. (data prezentaty SN) pozostaje irrelevantna dla oceny, iż skarga wniesiona została w toku postępowania w sprawie. Dlatego też Sąd Najwyższy nie może przychylić się do wniosku uczestnika postępowania – Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o odrzucenie skargi. Zgodnie bowiem z ustaloną w sprawie sekwencją czasową oddanie skargi w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego nastąpiło na dwa dni przed merytorycznym rozpoznaniem sprawy przez Sąd Najwyższy.

Podobnie na uwzględnienie nie zasługuje wniosek o umorzenie postępowania z uwagi bezprzedmiotowość postępowania wywołanego wniesieniem skargi związaną z brakiem substratu zaskarżenia w chwili wpływu skargi do Sądu Najwyższego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego warunkiem rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania, stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, jest jej wniesienie w toku postępowania. Konsekwentnie wydanie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w której wniesiona została skarga na przewlekłość postępowania sądowego, nie powoduje zbędności (bezprzedmiotowości) rozstrzygnięcia o zasadności skargi (z wielu zob.

postanowienia Sądu Najwyższego z: 5 maja 2021 r., I NSP 29/21; 23 lipca 2014 r., WSP 8/14; 25 stycznia 2008 r., III SPP 50/07). Jak podkreślił Sąd Najwyższy w przywołanym postanowieniu z 25 stycznia 2008 r., wydanie orzeczenia w sprawie, której czas postępowania był podstawą skargi o stwierdzenie przewlekłości, nie likwiduje trwającej poprzednio nieuzasadnionej zwłoki i w związku z tym nie powoduje zbędności orzeczenia w przedmiocie skargi. Zbędne naturalnie staje się zlecenie sądowi podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, o których mowa w art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, aktualny pozostaje, jednakże wniosek strony o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, jak i żądanie przyznania sumy pieniężnej, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość.

Przed przejściem do merytorycznego rozpoznania skargi wskazać należy, że stosownie do art. 4 ust. 1a ustawy o skardze na przewlekłość postępowania sądem właściwym do rozpoznania skargi dotyczącej przewlekłości postępowania przed sądem rejonowym i sądem okręgowym jest sąd apelacyjny. Wniesiona przez D. A. skarga, obok postępowania prowadzonego przed Sądem Najwyższym, obejmuje postępowania prowadzone przed Sądem Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie, II Ns 78/12, i Sądem Okręgowym w Szczecinie, II Ca 981/18. Do rozpoznania skargi w tym zakresie właściwy jest Sąd Apelacyjny w Szczecinie. Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 oraz art. 4 ust. 1a ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak sentencji postanowienia.

Przechodząc do merytorycznego rozpoznania skargi, mając na uwadze powołany już art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, zadaniem sądu jest zweryfikowanie podniesionych przez skarżącego zarzutów w świetle terminowości i prawidłowości podejmowanych przez sąd, w niniejszej sprawie przez Sąd Najwyższy, czynności w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Postępowanie przed Sądem Najwyższym w sprawie II CSKP 228/22 (aktualna sygnatura) zostało wszczęte wniesieniem skargi kasacyjnej od wydanego

wskutek apelacji postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 5 czerwca 2019 r., II Ca 981/18. Akta sprawy wraz ze skargą kasacyjną uczestników przedstawiono Sądowi Najwyższemu 8 listopada 2019 r., następnie postanowieniem z 8 maja 2020 r. Sąd Najwyższy przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania i 23 czerwca 2022 r. rozpoznał skargę co do istoty sprawy, czas trwania postępowania w niniejszej sprawie przed Sądem Najwyższym wyniósł więc przeszło 31 miesięcy.

Nie ulega wątpliwości, że rozpatrywane przez Sąd Najwyższy sprawy zainicjowane skargą kasacyjną, mają szczególny charakter i należą do spraw skomplikowanych. Celem skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni i twórczy wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99). Powyższe ulega wzmocnieniu z uwagi na instytucję przedsądu związaną z elementem konstrukcyjnym skargi kasacyjnej określonym w art. 398⁴ k.p.c., czyli obowiązkiem zamieszczenia w skardze kasacyjnej wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, a także jego uzasadnieniem. Konsekwentnie przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Sąd Najwyższy są tylko te skargi kasacyjne, które dotyczą spraw najpoważniejszych, wpływających na rozwój i kształtowanie systemu prawnego (por. wyrok TK z 31 marca 2005 r., SK 26/02), które tym samym można określić mianem nie tylko skomplikowanych, ale nawet szczególnie skomplikowanych. Uznać więc należy, że zarówno charakter, jak i stopień skomplikowania tych spraw *a priori* wpływać może na czas trwania postępowania.

Pomimo powyższego, zauważyć należy, że uczestnik postępowania nie wskazał jakichkolwiek okoliczności odnoszących się ani do charakteru, ani do stopnia skomplikowania sprawy prowadzonej przed Sądem Najwyższym. Tym samym uznać należy, że nie odbiega ona stopniem skomplikowania od innych tego rodzaju spraw. Dodatkowo kompetencje merytoryczne sędziów Sądu Najwyższego są szczególne, umożliwiające im rozpoznanie m.in. skarg kasacyjnych we właściwych ramach czasowych. Z tego też względu brak jest podstaw do uznania, że charakter lub stopień faktycznej lub prawnej zawichości sprawy mógł mieć negatywny wpływ na czas postępowania.

Nie ulega wątpliwości znaczenie sprawy dla strony, która wniosła skargę. Sprawa dotyczy zniesienia współwłasności nieruchomości i współużytkowania wieczystego, a zatem możliwości korzystania z nieruchomości, w tym czerpania z niej pożytków. Powyższe przekłada się na sytuację finansową strony, a także – jak wskazuje w skardze – jej stan psychiczny.

W sprawie brak jest także podstaw do uznania, że aktywność skarżącego przyczyniła się do przedłużenia czasu trwania postępowania. Przeciwnie, podejmowane przez niego działania, m.in. złożenie „próśb” do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o nadanie biegu sprawie, a także wniesienie skarg na przewlekłość postępowania, miały na celu jego przyspieszenie.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania uznał, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Najwyższym pod sygn. II CSKP 228/22 doszło do przewlekłości postępowania.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania, sąd na wniosek skarżącego ma obowiązek zasądzić odpowiednią sumę pieniężną od Skarbu Państwa (art. 12 ust. 4 zd. pierwsze ustawy o skardze na przewlekłość postępowania). Suma pieniężna o której mowa w tym przepisie w znacznej mierze służy wymuszeniu na państwie takiej organizacji wymiaru sprawiedliwości, która umożliwi rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13). Obok swoistej sankcji dla państwa, za niewłaściwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości, suma pieniężna, o której jest mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, pełni funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Nie jest to więc odszkodowanie za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 k.c.) lub zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Ustawodawca wprowadza przy tym zasadę, iż strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody ze stwierdzonej przewlekłości (art. 15 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania).

Konsekwentnie sumę, o której jest mowa w ustawie o skardze na przewlekłość postępowania, uznać należy za wstępną (tymczasową)

rekompensatę z tytułu doznanej szkody niematerialnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18). Zasądza się ją w wysokości proporcjonalnej do zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05).

W przedmiotowej sprawie skarżący wniósł o przyznanie od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 20 000 zł. Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, wysokość sumy pieniężnej, o której mowa w przepisie, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, przy jednoczesnym uwzględnieniu, jej wartości minimalnej na poziomie 2000 zł. Skarżący wskazał, że łączny czas trwania całego postępowania wynosi ponad 10 lat w tym przed Sądem Najwyższym niemal 3 lata. Wskazał również, że dłużej trwający stan niepewności doprowadził do tego, że w celu zapewnienia wykonalności postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 5 czerwca 2019 r., II Ca 981/18, zaciągnął kredyt i z tego tytułu ponosi konsekwencje w postaci spłat rat kredytowych, które są dla niego dużym obciążeniem finansowym, nie przedstawił, jednakże żadnych dokumentów na potwierdzenie powyższego, ani potwierdzających fakt znacznego obciążenia finansowego.

Uwzględniając powyższe, w szczególności łączny czas trwania postępowania, charakter sprawy, jej przedmiot, a także okoliczność, że kwota o której mowa w ustawie o skardze na przewlekłość stanowi wstępną rekompensatę z tytułu doznanej szkody niematerialnej na uwadze, mając również orzecznictwo Trybunału który ocenia postępowanie jako całość i stwierdza przewlekłość, jeśli trwało ono w jednej instancji dłużej niż trzy lata (zob. wyrok Trybunału z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, skarga nr 8990/80), w dwóch instancjach pięć lat (zob. wyrok Trybunału z 7 lutego 2006 r. w sprawie Donnadieu przeciwko Francji, skarga nr 19249/02), zaś z udziałem Sądu Najwyższego sześć lat (zob. wyrok Trybunału z 9 stycznia 2007 r. w sprawie Gossa przeciwko Polsce, skarga nr 47986/99), Sąd Najwyższy uznał za właściwe przyznanie skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego, tytułem sumy pieniężnej, o której mowa w art. 12 ust. 4 zd. pierwsze ustawy o skardze na przewlekłość kwoty 5000 zł.

Ze względu na rozpoznanie skargi kasacyjnej co do istoty sprawy 23 czerwca 2022 r., stosownie do art. 12 ust. 3 zd. pierwsze ustawy o skardze na przewlekłość wydanie zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy i rozpoznania skargi kasacyjnej, jak i nakazanie wydania zarządzeń nadających bieg sprawie w celu jej rozpoznania bez zbędnej zwłoki jest oczywiście zbędne.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.) zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zwrócono skarżącemu opłatę od skargi w wysokości 200 zł.

[as]